

**การจัดตั้งองค์การการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ของภาคเอกชน
และภาครัฐในประเทศไทยและต่างประเทศ**
**The Establishment of Copyright Fee Collection
Organizations Operated by Private and
Public Sectors in Thailand and Foreign Countries**

ธนากร วณิชชากร*

Thanakorn Wanichchakorn

ดร.วรรณวิภา พัวศิริ**

Dr. Wanwipar Puasiri

วันที่ได้รับบทความ 7 พฤศจิกายน 2565; วันแก้ไขบทความ 13 ธันวาคม 2565; วันตอบรับบทความ 19 ธันวาคม 2565

บทคัดย่อ

องค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์หมายความว่าองค์กรที่มีอำนาจในการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ซึ่งแต่ละประเทศก็มีการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ในผลงานอันมีลิขสิทธิ์ที่มีความแตกต่างกันตามกฎหมาย ระเบียบ กฎหรือประเพณีที่สืบทอดกันมาซึ่งจะกำหนดอัตราค่าจัดเก็บผลงานอันมีลิขสิทธิ์ให้เป็นกลางก็คงจะทำได้ด้วยปัญหาดังกล่าวข้างต้น แต่ละประเทศจึงมีวิธีการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในประเทศไทยเองก็ได้มีองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ที่ถูกบัญญัติขึ้นตามกฎหมายของไทย แต่ใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ในเรื่องของบริษัท

เมื่อประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติให้องค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์มีอำนาจหรือบัญญัติคำว่าองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะ จึงเกิดปัญหาว่าแท้จริงแล้วประเทศไทยของเราควรมีบทบัญญัติในส่วนนี้เป็นการเฉพาะหรือไม่ หรือควรเพิ่มเติมในบทบัญญัติในเรื่องของการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์เพื่อมิให้สิ้นเปลืองงบประมาณ หรือหน่วยงานในการจัดตั้งองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ขึ้นมาใหม่

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

** อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ E-mail: wanwipar@hotmail.com

การจัดตั้งองค์กรการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ของภาคเอกชนและภาครัฐในประเทศไทยและต่างประเทศ
The Establishment of Copyright Fee Collection Organizations Operated by Private and
Public Sectors in Thailand and Foreign Countries

โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารการจัดการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ที่ดำเนินการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ โดยองค์กรบริหารจัดการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ โดยได้ศึกษาความเป็นมาเกี่ยวกับการบริหารจัดการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ ประเภทขององค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ และวิธีการดำเนินการทำงานขององค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ รวมไปถึงกฎหมายที่ใช้บังคับในการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ เพื่อวิเคราะห์ถึงแนวทางในการบริหารจัดการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์โดยองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม อีกทั้งประโยชน์ในการจัดตั้งองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ของประเทศไทยไปตลอดจนการเสนอรูปแบบของกฎหมายหรือภาครัฐที่เข้ามาควบคุมกำกับดูแล เพื่อมิให้เกิดการผูกขาดของเอกชนไปในฝ่ายเดียว

จากการศึกษาพบว่า การจัดตั้งองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ของประเทศไทย มีปัญหาในการจัดตั้งอยู่ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติกฎหมายที่รองรับในการจัดตั้งองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะ เมื่อศึกษาจากกฎหมายการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ของต่างประเทศนั้น พบว่า ประเทศญี่ปุ่นมีการบังคับใช้กฎหมายที่ใช้บังคับในการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ ซึ่งกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์และองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์เป็นการจัดตั้งขึ้นโดยมีกฎหมายให้อำนาจ ในสหราชอาณาจักร องค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยบทบัญญัติที่นิยามคำว่า “องค์กร” และใช้อำนาจกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ในการควบคุมดำเนินงานขององค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ ต่อมาคือประเทศออสเตรเลีย แม้ประเทศออสเตรเลียไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเป็นการเฉพาะเหมือนประเทศญี่ปุ่น หรือบทนิยามที่บัญญัติคำว่าองค์กรไว้เช่นเดียวกับสหราชอาณาจักร แต่อย่างไรก็ตามก็มีภาครัฐที่เข้ามาควบคุมกำกับดูแลในการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์

จากประเด็นปัญหาในข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรจัดตั้งองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคมในปัจจุบัน และมีการตรากฎหมายเฉพาะเพื่อใช้บังคับในการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ ซึ่งประกอบไปด้วยโครงสร้างสำคัญในการตรากฎหมายขึ้นมาใหม่ หรือบัญญัตินิยามคำว่า องค์กรจัดเก็บ เป็นการเฉพาะเพื่อกำกับดูแลและกำหนดบทลงโทษ

อนึ่ง เมื่อพิจารณาจากประเด็นปัญหาในข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดตั้งองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์นั้นมีประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ เพราะเมื่อมีการจัดตั้งองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ การจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ที่ซับซ้อนนั้นอาจลดน้อยลง เพราะผู้ปฏิบัติสามารถตรวจเช็คได้ว่าผู้มาเก็บค่าลิขสิทธิ์นั้น

ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้รับอำนาจจากองค์กรจัดเก็บ
ค่าลิขสิทธิ์หรือไม่ อีกทั้งยังรวมไปถึงหากบุคคลใดต้องการใช้ผลงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ถูกต้อง
ตามกฎหมายก็สามารถตรวจสอบเช็คกับองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ได้ว่ามีผู้ใดเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน
ดังกล่าว ทำให้สามารถดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายไม่ผิดพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ในการใช้งาน
ผลงานอันมีลิขสิทธิ์

คำสำคัญ : องค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ ค่าลิขสิทธิ์ ภาครัฐ

การจัดตั้งองค์กรการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ของภาคเอกชนและภาครัฐในประเทศไทยและต่างประเทศ
The Establishment of Copyright Fee Collection Organizations Operated by Private and
Public Sectors in Thailand and Foreign Countries

Abstract

The objective of this study is to investigate the management of royalty collection by organizations tasked with such management. This study examines the history of royalty collection management, types of royalty collection organizations and their methods of operation, including governing law so as to be able to analyze the guidelines for management of appropriate royalty collection. Moreover, it examines the benefits of establishing a royalty collection organization in Thailand and proposes a type of law or public sector oversight that would prevent a private sector monopoly.

The study finds that the establishment of an organization for royalty collection in Thailand still faces problems in that there is no law that specifically supports the establishment of an organization for royalty collection. A comparative investigation of royalty collection laws in other countries finds that Japan has a system of laws enforcing the collection of royalties. In the United Kingdom, Royalty Collection Organizations are established based on provisions that specifically define the word “organization.” Australia has neither the specific laws in this area like in Japan nor the United Kingdom, although it does have government agencies that direct and oversee the collection of royalties.

From the issues mentioned above, the author recommends the establishment of a royalty collection organization that is in line with contemporary cultural, economic, and social realities. There should be specific legislation in regards to the collection of royalties that consists of a structure for future legislation or that defines with specificity a collecting organization for the direction, oversight, and determination of relevant penalties as to royalty collection.

Keywords: Royalty Collection Organization, Copyright Fee, Government Sector

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมทรัพย์สินทางปัญญา, ‘กระบวนการยื่นคำขอจดทะเบียนข้อมูลลิขสิทธิ์’ (DIP, 18 เมษายน 2560)
<<http://www.ipthailand.go.th/th/copyright-002-1.html/>> สืบค้นเมื่อ
6 พฤศจิกายน 2565.

กรมทรัพย์สินทางปัญญา, ‘กฎหมายลิขสิทธิ์สหรัฐอเมริกา’ (DIP, 31 สิงหาคม 2559) <<https://www.ipthailand.go.th/>> สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565.

กฤตภาส ตั้งสมบูรณ์, ‘ผลกระทบของการคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยีต่อการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์
โดยชอบธรรม’ (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 2553).

จักรกฤษณ์ ควรพจน์, *กฎหมายระหว่างประเทศ ว่าด้วยลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า*
(พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักพิมพ์นิติธรรม 2559).

ชนกนาถ วงศ์สิริสวัสดิ์, ‘รูปแบบและการดำเนินการขององค์กรบริหารจัดการเก็บค่าลิขสิทธิ์การใช้
สิทธิของนักแสดง’ (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2545).

ไชยยศ เหมะรัชตะ, *คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์* (พิมพ์ครั้งที่ 4, สำนักพิมพ์นิติธรรม 2549).

ทวิยศ ศรีเกศ, ‘งานลิขสิทธิ์ในยุคไร้ขอบเขต ใช้ข้อมูลอย่างปลอดภัย’ (บทความใช้เพื่อการนำออก
อากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภารายการเจตนารมณ์กฎหมาย สำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) <[https://www.parliament.go.th/ewtadmin/
ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1827&filename=index](https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1827&filename=index)> สืบค้นเมื่อ
6 พฤศจิกายน 2565.

ธัชชัย ศุภผลศิริ, *คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์* (สำนักพิมพ์นิติธรรม 2539).

นนทนา เผือกผ่อง, *บรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น* (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2525).

การจัดตั้งองค์กรการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ของภาคเอกชนและภาครัฐในประเทศไทยและต่างประเทศ
The Establishment of Copyright Fee Collection Organizations Operated by Private and
Public Sectors in Thailand and Foreign Countries

นัยชน ตาทอง, ‘The WIPO Digital Agenda กับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในยุคดิจิทัลของประเทศไทย’
(วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2552).

ปริญญญา ตีผดุง, *คำอธิบายกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา* (เนติบัณฑิตยสภา 2546).

พงษ์ศักดิ์ กิตติสมเกียรติ, ‘ความรู้ชุดกฎหมายลิขสิทธิ์’ (2525) 2 นิตยสารศิลปากร 1.

วราชมณ แซ่ลี้, ‘หลักสมดุลงานประพันธ์และการคุ้มครองงานภาพยนตร์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551’ (วิทยานิพนธ์
นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2556).

วันชัย รักษ์สิริวรกุล, ‘การบริหารการจัดเก็บค่าตอบแทนลิขสิทธิ์ในการทำงานวรรณกรรม’
(วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2540).

สมภพ นันทโกวัฒน์, ‘ปัญหาและระบบการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์งานเพลงคาราโอเกะที่เหมาะสมสำหรับ
ประเทศไทย’ (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2552).

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, *บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์* (2550).

อำนาจ เนตยสุภา และชาญชัย อารีวิทยาเลิศ, *คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์* (พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักพิมพ์
วิญญูชน 2558).

ภาษาต่างประเทศ

——, ‘Entrepreneurship : ผู้ประกอบการ คืออะไร?’ (ceochannels, 29 ตุลาคม 2560)
<<https://www.ceochannels.com/what-is-entrepreneurship/>> สืบค้นเมื่อ
6 พฤศจิกายน 2565.

Copyright Designs and Patents Act 1988.

Copyright Research and Information Center (CRIC), Copyright System in Japan 2016
10< [https://www.cric.or.jp/english/csj/doc/20161018_October,2016_](https://www.cric.or.jp/english/csj/doc/20161018_October,2016_Copyright_System_in_Japan.pdf)
[Copyright_System_in_Japan.pdf](https://www.cric.or.jp/english/csj/doc/20161018_October,2016_Copyright_System_in_Japan.pdf)> สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565.

Mihaly Ficsor, *Collective Management of Copyright and Related Rights* (WIPO 2002)

17 <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/855/wipo_pub_855.pdf> สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565.

Pual Edwad Geller and Melville B. Nimmer (eds), *United Kingdom in International Copyright Law and Practice* (Vol 1, Lslf edn, Matthew Bender 1997).

Tarja Koskinen-Olsson and Nicholas Lowe, *General Aspects of collective Management* (WIPO 2014) 45 <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_emat_2014_1.pdf> สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2565.

WIPO, *Collective Management of Copyright and Related Rights* (2000).